

Pregled aktualnih odluka Suda Europske unije u prvoj polovini 2016. godine

Pripremila: Marija Jovanović, Sveučilište Oxford

Sudska praksa Suda Europske unije^[13] dostupna je putem zvanične mrežne stranice koja omogućava pretraživanje predmeta pred sva tri suda od 1997. godine nadalje.^[14] Sažeci novih presuda Europskog suda objavljuju se u Službenom listu EU (Serija C) kao i na mrežnoj stranici samog Suda u rubrici priopćenja za javnost.

U nastavku slijedi pregled odabranih odluka koje je Sud donio tijekom prve polovine 2016. godine (do kraja lipnja 2016).^[15] Sve presude su dostupne na hrvatskom jeziku na službenoj stranici Suda EU.^[16]

Sud EU je u presudi u predmetu **C-601/15 PPU** (*J.N. v Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie*) izrečenoj 15. veljače 2016. razmatrao je li **po pravu EU dozvoljeno lišiti slobode tražioca azila ukoliko je to nužno radi zaštite nacionalne sigurnosti ili javnog reda.**

Poslije nekoliko bezuspješnih zahtjeva za azil u Nizozemskoj, državni tajnik za sigurnost i pravdu te zemlje je naložio J.N. da smjesta napusti teritoriju EU i izrekao mu zabranu ulaska u trajanju od deset godina. J.N. je u periodu između 1999. i 2015. proglašen krivim po osnovu 21 točke optužnice, te su mu izrečene novčane i kazne zatvora za razna djela (uglavnom krađe). J.N. je 2015. godine uhapšen zbog krađe i kršenja zabrane ulaska koja mu je izrečena. Osuđen je na novu kaznu zatvora nakon koje je zadržan u pritvoru u svojstvu tražioca azila s obzirom na to da je tijekom služenja kazne podnio četvrti zahtjev za azil.

Kada je odlučivalo o žalbi J.N., *Raad van State* (Državno vijeće) je uputilo pitanje Sudu pravde u cilju donošenja preliminarne presude. Pitanje se odnosilo na primjenljivost Direktive o uvjetima prihvata^[17] po kojoj tražilac azila može biti zadržan ukoliko je to nužno radi zaštite nacionalne sigurnosti ili javnog reda, a u svjetlu prakse Europskog suda za ljudska prava o situacijama u kojima tražilac azila može biti lišen slobode.

[13] Sud EU (*Court of Justice of the European Union*) obuhvaća: Sud (*Court of Justice*) – često se naziva i Europski sud (*European Court of Justice - ECJ*); Opći sud (*General Court*) – raniji naziv: Sud prvog stupnja (*Court of First Instance - CFI*), osnovan 1988. godine; Sud za službenike EU-a (*Civil Service Tribunal - CCT*), osnovan 2004. godine. Pojam „sudska praksa” odnosi se na sve odluke. Predmeti pred Europskim sudom nose oznaku „C” (recimo C-362/14), predmeti pred Općim sudom oznaku „T”, a predmeti pred Sudom za službenike EU-a oznaku „F”. Predmeti koji datiraju od prije 1989. imaju samo broj, ne i slovo kojim se od te godine označava sud na kojem se predmet vodi.

[14] Tekstovi starijih presuda dostupni su jedino putem popisa prema broju predmeta (*Numerical Access*) http://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_7045/.

[15] Većina odabranih presuda je usvojena po proceduri prethodnog postupka koji omogućuje sudovima država članica da, u okviru postupka koji se pred njima vodi, upute Sudu pitanja o tumačenju prava Unije ili o valjanosti nekog akta Unije. Sud ne rješava spor pred nacionalnim sudom. Na nacionalnom je sudu da predmet riješi u skladu s odlukom Suda. Ta odluka jednako obvezuje i druge nacionalne sudove pred kojima bi se moglo postaviti slično pitanje.

[16] Za ovaj pregled su korišteni između ostalog i službeni prijevodi i saopćenja za javnost sa službene stranice Suda EU http://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_16799.

[17] Članak 8.st. 3, t. (e) Direktive 2013/33/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. godine o utvrđivanju standarda za prihvatanje podnositelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu (SL EU 2013 L 180. str. 96).

Sud EU je ustanovio da mjera zadržavanja propisana Direktivom o uvjetima prihvata zadovoljava cilj općeg interesa koji priznaje EU. Zatim je istakao da zaštita nacionalne sigurnosti i javnog reda također doprinosi zaštiti prava i sloboda drugih. Naglasio je i da je u Povelji EU o temeljnim pravima u tom pogledu propisano da svako ima pravo, ne samo na slobodu, već i na sigurnost ličnosti. U tom svjetlu je razmatrao je li zakonodavac EU ostao unutar granica prikladnog i nužnog u cilju ostvarenja legitimnih ciljeva kojima se teži i je li postigao ravnotežu između prava tražioca azila na slobodu i zahtjeva koji se odnose na zaštitu nacionalne sigurnosti i javnog reda.

S obzirom na značaj prava na slobodu i ozbiljnost zadiranja u to pravo koje zadržavanje podrazumijeva, Sud je istakao da se ograničenja ostvarivanja tog prava mogu primjenjivati samo u mjeri u kojoj su *strogo neophodna*. Konstatirao je da ovlaštenje vlasti da tražioca azila liše slobode podliježe određenim uvjetima koji se odnose naročito na trajanje zadržavanja (koje mora biti što kraće).

Sud je naveo da Direktivom o uvjetima prihvata, kojom se državama članicama dozvoljava da usvajaju mjere lišenja slobode u cilju zaštite nacionalne sigurnosti ili javnog reda, nije ugrožena razina zaštite koju pruža Europska konvencija o ljudskim pravima (EKLJP), kojom je dopušteno lišenje slobode osobe protiv koje su „preuzete mjere” u cilju deportacije. Sud je utvrdio da ne postoji uporište za dovođenje u pitanje primjenljivosti Direktive o uvjetima prihvata, u mjeri u kojoj su njome dozvoljene te vrste mjere lišenja slobode, čije je polje dejstva strogo ograničeno kako bi se zadovoljilo načelo razmjernosti. Na kraju, po mišljenju Suda, dejstvo odluke o vraćanju osobe koja je podnijela novi zahtjev za azil ne prestaje zato što je ono podnijelo novi zahtjev jer države članice ne smiju dovesti u pitanje ostvarenje svrhe direktive o vraćanju stranaca koji nezakonito borave u njima (Direktive o vraćanju^[18]), točnije, uspostavljanje djelotvorne politike udaljenja i repatrijacije stranaca koji nezakonito borave.

U presudi u predmetu **C-486/14** (*Piotr Kossowski*) izrečenoj 29. lipnja 2016., Europski sud pravde je propisao smjernice o polju dejstva načela *ne bis in idem* unutar Schengenskog prostora i utvrdio da je moguće pokrenuti novi postupak protiv osumnjičenog u nekoj državi članici Schengenskog prostora u slučaju da je u drugoj državi članici tog prostora obustavljen krivični postupak protiv njega a da prethodno nije sprovedena podrobna istraga.

Javno tužiteljstvo u njemačkom gradu Hamburgu je pokrenulo postupak protiv g. Piotra Kossowskog zbog krivičnog djela iznude pod otežavajućim okolnostima u Hamburgu. Regionalni sud u Hamburgu (*Landgericht Hamburg*) je, međutim, odbio da pokrene postupak pozvavši se na načelo *ne bis in idem* i njegovu primjenu unutar Schengenskog prostora. Na temelju tog načela, ne može se voditi krivični postupak ili izreći kazna istoj osobi za ista djela. Ovo je načelo propisano u članku 54 Konvencije o provedbi Schengenskog sporazuma od 14. lipnja 1985. godine između vlada država Ekonomske unije Beneluxa, Savezne Republike Njemačke i Republike Francuske o postupnom ukidanju provjera na zajedničkim granicama koja je potpisana u Schengenu (Luxembourgu) 19. lipnja 1990., kao i u članku 50 Povelje EU o temeljnim pravima.

U ovom predmetu, javno tužiteljstvo u poljskom mjestu Kołobrzeg je već bilo pokrenulo krivičnu istragu protiv osumnjičenog na osnovu istovjetnih činjenica te ju je okončalo uslijed nedostatka dokaza. Javni tužitelj u Kołobrzegu je naime okončao istragu jer je g. Kossowski odbio dati izjavu i jer su žrtva i posredni svjedok živjeli u Njemačkoj. Javni tužitelj te nije imao mogućnost saslušati ih tijekom istrage, tako da nije mogao provjeriti izjave žrtve.

[18] Direktiva 2008/115/EC Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2008. o zajedničkim standardima i postupcima država članica za vraćanje državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom (SL EU 2008 L 348, str.98).

Viši regionalni sud u Hamburgu (*Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg*) je prilikom razmatranja žalbe koju je izjavio javni tužitelj u Hamburgu zatražio mišljenje Suda pravde o polju dejstva načela *ne bis in idem*. Naročito ga je zanimalo je li se Kossowski mora smatrati osobom čiji je predmet pravomoćno okončan (shodno članku 54 Konvencije o provedbi Schengenskog sporazuma) ili je on pravomoćno oslobođen (shodno članku 50 Povelje Europske Unije o temeljnim pravima) s obzirom na to da je poljski tužitelj odluku donio iako nije sproveo detaljnu istragu, a u kom bi slučaju dalje gonjenje za ista djela u Njemačkoj bilo onemogućeno zbog načela *ne bis in idem*.

Sud EU je razjasnio da je cilj načela *ne bis in idem* omogućiti svakom tko je osuđen i odslužio kaznu ili, ovisno o slučaju, pravomoćnom presudom proglašen nevinim u nekoj državi članici Schengenskog prostora, da putuje unutar Schengenskog prostora bez straha da će biti gonjen za isto djelo u nekoj drugoj državi članici Schengenskog prostora. Međutim, cilj ovog načela nije da zaštiti osumnjičenog od obveze da se podvrgne istragama koje mogu biti sukcesivno vođene, za ista djela, u nekoliko država članica Schengenskog prostora. Sud je zauzeo stav da bi primjena načela *ne bis in idem* na odluku kojom se okončava istražni postupak bez bilo kakve detaljne ocjene navodnog nezakonitog ponašanja optuženog očigledno bila suprotna osnovnoj svrsi prostora slobode, sigurnosti i pravde - a to je borba protiv kriminala - te da bi mogla da podrije međusobno povjerenje između država članica. Sud je stoga zaključio da se odluka javnog tužitelja da obustavi krivični postupak i u konačnici okonča istražni postupak protiv neke osobe (pri čemu mu nije izrečena nikakva kazna) ne može smatrati pravosnažnom u smislu primjene načela *ne bis in idem*, kada je iz obrazloženja odluke jasno da je postupak okončan iako nije sprovedena detaljna istraga. Činjenica da nisu saslušani ni žrtva ni potencijalni svjedok ukazuju na to da uopće nije sprovedena detaljna istraga.

U presudi u spojenim predmetima **C-443/14, C-444/14** (*Kreis Warendorf v Ibrahim Alo and Amira Osso v Region Hannover*) izrečenoj 1. ožujka 2016. godine, Sud EU je odlučivao i o odnosu između slobode kretanja korisnika međunarodne zaštite i mjera za njihovu integraciju. Sud je utvrdio da je uvjet vezan za mjesto boravka moguće nametnuti samo korisnicima supsidijarne zaštite ukoliko se oni suočavaju sa većim poteškoćama u procesu integracije od drugih osoba koja nisu građani EU a zakonito borave u državi članici koja je tu zaštitu i pružila.

Shodno Kvalifikacionoj direktivi,^[19] države članice moraju osobama kojima je odobrena supsidijarna zaštita^[20] omogućiti slobodu kretanja na svojoj teritoriji pod istim uvjetima kao i drugim osobama koje nisu građani EU a koje u njima zakonito borave. Po njemačkom pravu, ukoliko korisnici supsidijarne zaštite primaju socijalnu pomoć, njihova dozvola boravka mora biti uvjetovana obvezom boravišta u određenom mjestu („uvjet boravišta”). Cilj tog uvjeta je osigurati ravnomjernu raspodjelu troškova povlastica, između različitih nadležnih institucija, kao i da olakša integraciju osoba koje nisu građani EU u njemačko društvo.

G. Ibrahim Alo i gđa Amira Osso su sirijski državljani kojima je u Njemačkoj dodijeljena supsidijarna zaštita. Oni su pred njemačkim sudovima osporavali uvjet boravišta koji im je nametnut. Njemački Savezni upravni sud (*Bundesverwaltungsgericht*) je zatražio mišljenje Suda EU o usklađenosti uvjeta boravišta sa Kvalifikacionom direktivom.

[19] Direktiva 2011/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o standardima za kvalifikaciju državljana trećih zemalja ili osoba bez državljanstva za ostvarivanje međunarodne zaštite, za jedinstveni status izbjeglica ili osoba koje ispunjavaju uvjete za supsidijarnu zaštitu te sadržaj odobrene zaštite (SL EU L 337, str. 9).

[20] Supsidijarna zaštita se može odobriti osobama koje nisu građani EU i koje ne ispunjavaju uvjete za dobijanje statusa izbjeglice, ali koje su dokazale da imaju potrebu za međunarodnom zaštitom iz opravdanih razloga.

Sud je prvo utvrdio da je u Direktivi propisana obveza država članica da osobama kojima su odobrile supsidijarnu zaštitu omogućе ne samo da se slobodno kreću po svojoj teritoriji nego i da izaberu mjesta boravišta unutar te teritorije. Stoga uvjet boravišta koji se nameće tim osobama predstavlja ograničenje slobode kretanja zajamčene Direktivom. Kada se taj uvjet postavlja isključivo korisnicima supsidijarne zaštite koji primaju socijalnu pomoć, tada se njime ograničava i njihov pristup socijalnoj zaštiti po pravu EU. Sud je istakao da korisnici supsidijarne zaštite ne mogu u načelu biti podvrgnuti pravilima koja ih u pogledu izbora mjesta boravka ograničavaju u većoj mjeri od pravila koja važe za osobe koje nisu građani EU a koje zakonito borave u dotičnoj državi članici, a, kada je riječ o pristupu socijalnoj pomoći, od pravila koja važe za državljane te države članice. Sud je, ipak, stava da je uvjet boravišta moguće nametnuti samo korisnicima supsidijarne zaštite *ako se oni, s obzirom na cilj nacionalnih propisa o kojima je riječ, ne nalaze u situaciji koja je objektivno usporediva sa situacijom osoba koje nisu građani EU a koje zakonito borave u dotičnoj državi članici ili sa situacijom u kojoj se nalaze državljani te države.*

Sud je priznao da kretanje korisnika socijalne pomoći ili činjenica da nisu ravnomjerno raspoređeni po državama članicama mogu podrazumijevati neravnomjernu raspodjelu financijskog opterećenja vezanog za te naknade između različitih nadležnih institucija. Međutim, ne postoji nikakva posebna veza između neravnomjerne raspodjele tog opterećenja i mogućeg kvalificiranja primalaca socijalne pomoći za status supsidijarne zaštite. U tim okolnostima, Direktiva ne omogućava nametanje uvjeta boravišta isključivo osobama kojima je dodijeljena supsidijarna zaštita radi ostvarenja odgovarajuće raspodjele opterećenja vezanog za naknade o kojima je riječ. Sud je, međutim, naveo da je njemački Savezni upravni sud dužan provjeriti jesu li osobe kojima je dodijeljena supsidijarna zaštita i koje primaju socijalnu pomoć u većoj mjeri suočene s poteškoćama u integraciji od drugih osoba koje nisu građani EU, a zakonito borave u Njemačkoj i primaju socijalnu pomoć. U slučaju da situacija u kojoj se te dvije kategorije nalaze nisu usporedive s obzirom na cilj olakšanja integracije osoba koje nisu građani EU u Njemačkoj, Direktivom se ne isključuje mogućnost postavljanja uvjeta boravišta osobama kojima je dodijeljena supsidijarna zaštita radi unapređenja njihove integracije, čak i ako se takav uvjet ne postavlja drugim osobama koje nisu građani EU i koje zakonito borave u Njemačkoj.

Sud je u presudi u predmetu **C-375/14** (*Rosanna Laezza v Italy*) izrečenju 28. siječnja 2016. godine ustanovio da nacionalni propisi o priređivačima igara na sreću i igrama na sreću mogu biti suprotni načelu razmjernosti ako se u njima koncesionar obvezuje da besplatno ustupi opremu za prikupljanje oklada. Nacionalni sud mora ustvrditi razmjernost tih propisa s obzirom na posebne okolnosti konkretnog predmeta, poput tržišne vrijednosti imovine koja je predmet obveznog ustupanja.

U talijanskom pravu je propisano da se za obavljanje djelatnosti prikupljanja i upravljanja okladama mora dobiti koncesija i dozvola policije. Svako kršenje tog zakonodavstva povlači za sobom kaznenopravne sankcije. Italija je 2012. pokrenula postupak javnog nadmetanja radi dodjele novih koncesija. U nacrtu ugovora o koncesiji, priloženog uz objavljeno javno nadmetanje, predviđeno je, između ostalog, da u slučaju isteka ili odluke o oduzimanju ili opozivu koncesije, koncesionar mora besplatno ustupiti pravo na uporabu materijalne i nematerijalne imovine koja čini mrežu za upravljanje i prikupljanje oklada.

Stanley International Betting, društvo sa sjedištem u Ujedinjenom Kraljevstvu i njegova kći kompanija na Malti Stanleybet, djeluju u Italiji u sektoru prikupljanja oklada posredstvom centara za prijenos podataka (CPP). Vlasnici CPP ovu djelatnost obavljaju u Italiji otprilike posljednjih petnaest godina na temelju ugovora o mandatu, bez ugovora o koncesiji i bez dozvole policije. Tijekom nadzora prostorija CPP pod upravom Rosanne LaeZZe iz Stanleybet sa Malte provedenog 2014. je

utvrđeno da se u tom centru obavljala neovlaštena djelatnost prikupljanja oklada. Policija je stoga zaplijenila određenu opremu namijenjenu primanju i slanju oklada. Budući da R. Laezza zahtijeva ukidanje odluke o zapljeni, Okružni sud u Frosinoneu (Tribunale di Frosinone, Italija) je pitao Sud jesu li nove koncesije u skladu s pravom EU, osobito s obzirom na obvezu novih koncesionara da u slučaju isteka ili odluke o oduzimanju ili opozivu koncesije besplatno ustupe opremu koju koriste za prikupljanje oklada.

Sud je istakao da ta obveza očito nije diskriminatorna dok god se primjenjuje bez razlike na sve subjekte koji su sudjelovali u postupku nadmetanja pokrenutom tijekom 2012. Sud je, međutim, konstatirao da obavljanje djelatnosti prikupljanja oklada može postati manje privlačno uslijed te obveze. Opasnost da će pravni subjekt morati bez financijske naknade ustupiti pravo na uporabu imovine koju posjeduje može ga spriječiti da ostvari povrat na uloženi kapital te predstavlja ograničenje slobode poslovnog nastana i slobode pružanja usluga zajamčenih pravom EU.

Sud je, ipak, naglasio da cilj borbe protiv kriminaliteta vezanog za igre na sreću i oklade može opravdati ograničenja temeljnih sloboda, pod uvjetom da su ta ograničenja razmjerna, što treba da utvrdi nacionalni sud. U okviru cilja borbe protiv kriminaliteta vezanog za igre na sreću, obvezno ustupanje opreme koja se koristi za primanje i prijenos oklada može se opravdati interesom da se osigura kontinuitet zakonite djelatnosti prikupljanja oklada, kako bi se spriječio razvoj usporedne nezakonite djelatnosti. U slučaju raskida ili opoziva ugovora o koncesiji, besplatno ustupanje prava na uporabu mreže za upravljanje i prikupljanje oklada nezavisnoj Agenciji za carinu i monopole (Agenzia delle dogane e dei Monopoli, ACM) ili drugom koncesionaru može predstavljati razmjernu mjeru. Nasuprot tomu, ako do prestanka djelatnosti dođe isključivo uslijed isteka koncesije, načelo razmjernosti nije posve poštivano ukoliko se cilj kontinuiteta dozvoljene djelatnosti prikupljanja oklada može postići manje ograničavajućim mjerama (poput obveznog prijenosa ali uz naplatu tržišne cijene ustupljene imovine). Nacionalni sud, stoga, treba utvrditi poštivanje načela razmjernosti, pri čemu, između ostalog, treba uzeti u obzir i tržišnu vrijednost imovine koja je predmet obveznog ustupanja. Na kraju, u odredbi shodno kojoj do besplatnog ustupanja prava na uporabu imovine koja čini mrežu za upravljanje i prikupljanje oklada dolazi isključivo „[na] izričiti zahtjev ACM” a ne automatski, nisu precizirani uvjeti i detaljna pravila u skladu s kojima se taj izričiti zahtjev ima uputiti. Slijedi da ta odredba nije transparentna, što može negativno uticati na načelo pravne sigurnosti. U svakom slučaju, ova se presuda odnosi isključivo na sukladnost obveze besplatnog ustupanja s pravom EU i ne može se shvatiti kao namjera da se dovede u pitanje novi sustav koncesija koji je Italija uvela tijekom 2012. u cjelokupnom sektoru igara na sreću i oklada.

Sud EU je u presudi u predmetima **C-358/14** (*Poland v Parliament and Council*), **C-477/14** (*Pillbox 38(UK) Limited v Secretary of State for Health*) **C-547/14** (*Philip Morris Brands SARL and Others v Secretary of State for Health*) izrečenoj 4. svibnja 2016. potvrdio valjanost nove Direktive EU o duhanskim proizvodima. Zauzeo je stav da su opsežna standardizacija pakiranja, buduća zabrana cigareta s mentolom u cijeloj EU i posebna pravila o elektroničkim cigaretama zakoniti.

Nova Direktiva o duhanskim proizvodima iz 2014. godine^[21] ima za cilj da, s jedne strane, olakša neometano funkcioniranje unutarnjeg tržišta duhanskih i srodnih proizvoda, pri čemu se u njoj polazi od visoke razine zaštite ljudskog zdravlja, a s druge strane da zadovolji obveze EU shodno Okvirnoj

[21] Direktiva 2014/40/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o usklađivanju zakona i drugih propisa država članica o proizvodnji, predstavljanju i prodaji duhanskih i srodnih proizvoda i o stavljanju izvan snage Direktive 2001/37/EZ (SL L 127, str. 1.).

konvenciji o kontroli duhana Svjetske zdravstvene organizacije.^[22] U toj se Direktivi, između ostalog, predviđa, zabrana, počev od 20. svibnja 2020. stavljanja na tržište duhanskih proizvoda sa svojstvenom aromom kao i standardizacija označivanja i pakiranja duhanskih proizvoda. Osim toga, njome se uspostavlja posebna pravila za elektroničke cigarete.

Poljska, koju podupire Rumunjska, osporavala je pred Sudom zabranu cigareta s mentolom (predmet C-358/14). U druga dva predmeta (C-477/14 i C-547/14) Kraljičin odjel Visokog suda Engleske i Walesa (Upravno vijeće) uputio je Sudu upit o valjanosti niza odredaba Direktive o duhanskim proizvodima.

Sud je odbacio **tužbuza poništenje**^[23] Poljske i potvrdio valjanost odredaba Direktive koje je razmotrio. Ponajprije, kad je riječ o zabrani cigareta s mentolom, Sud je utvrdio da duhanski proizvodi sa svojstvenom aromom (bilo da je riječ o mentolu ili o drugoj aromi), s jedne strane, imaju istovrsna objektivna obilježja a, s druge strane, slične efekte u vezi sa početkom konzumacije duhana i održavanjem duhanske uporabe. On podsjeća da mentol svojom ugodnom aromom ima za cilj da povećá privlačnost duhanskih proizvoda potrošačima te da smanjenje privlačnosti tih proizvoda može doprinijeti smanjenju rasprostranjenosti uporabe duhana i ovisnosti kod novih i stalnih korisnika.

Sud je zatim utvrdio da su u vrijeme usvajanja Direktive postojale znatne razlike između propisa država članica, s obzirom na to da su neke od njih već bile uspostavile različite popise dopuštenih ili zabranjenih aroma, dok druge nisu bile donijele posebne propise o tom pitanju. Sud je, pored toga, zauzeo stav da zabrana stavljanja duhanskih proizvoda sa svojstvenom aromom na tržište propisana Direktivom osujećuje postojanje takvih razlika u propisima država članica. Stoga je Sud zaključio da se takvom zabranom olakšava neometano funkcioniranje unutarnjeg tržišta duhanskih i srodnih proizvoda te da je istodobno prikladna za osiguranje visoke razine zaštite zdravlja ljudi, naročito mladih ljudi.

Osim toga, Sud je konstatirao da zakonodavac iz EU legitimno može da nametne takvu zabranu s obzirom na svoja široka diskreciona ovlaštenja jer se ne čini da se manje ograničavajućim mjerama koje predlaže Poljska može ostvariti cilj kojem se teži. Sud smatra da se ni podizanjem minimalnog uzrasta nakon kojeg je dopuštena konzumacija samo duhanskih proizvoda sa svojstvenom aromom, ni zabranom prekogranične prodaje duhanskih proizvoda, kao ni stavljanjem na oznake zdravstvenih upozorenja da su i duhanski proizvodi sa svojstvenom aromom štetni po zdravlje kao i drugi duhanski proizvodi ne može smanjiti privlačnost tih proizvoda i tako spriječiti započinjanje konzumacije duhana osobama starijim od utvrđenog praga starosne granice.

Kad je riječ o standardizaciji oznaka i pakiranju duhanskih proizvoda, Sud je razjasnio da države članice imaju pravo zadržati ili uvesti nove zahtjeve jedino u pogledu aspekata pakiranja duhanskih proizvoda koji nisu usklađeni u Direktivi. Kada je riječ o zabrani označivanja svih elemenata ili obilježja koja mogu pridonijeti promicanju duhanskih proizvoda ili poticati na njihovu konzumaciju na paklici, vanjskom pakiranju, kao i samom duhanskom proizvodu, čak i ako su ti elementi ili obilježja faktički točni, Sud je zaključio da se tom zabranom, s jedne strane, štite potrošači od opasnosti vezanih za uporabu duhana i, s druge strane, da ona ne prekoračuje granice onoga što je nužno za ostvarenje cilja kojem se teži. Također je konstatirao da su pravila koja se odnose na cjelovitost zdravstvenih upozorenja nakon otvaranja paklice, na mjesto i minimalne dimenzije zdravstvenih upozorenja, na oblik paklica cigareta, te na najmanji broj cigareta u paklici, razmjerna.

[22] Okvirna konvencija o kontroli duhana Svjetske zdravstvene organizacije, potpisana u Ženevi 21. svibnja 2003.

[23] Tužba za poništenje služi za poništenje akata institucija Unije koji su protivni pravu EU. Države članice, europske institucije i pojedinci mogu pod određenim uvjetima podnijeti tužbu za poništenje Sudu ili Općem sudu. Ako je tužba osnovana, akt se poništava. Institucija o kojoj je riječ mora popuniti eventualnu pravnu prazninu nastalu poništenjem akta.

Sud je, pored toga, utvrdio da zakonodavac EU nije prekoračio granice onoga što je prikladno i nužno kada je propisao da svaka paklica i sva vanjska pakiranja moraju sadržati zdravstvena upozorenja u obliku tekstualne poruke i sa fotografijom u boji, te pokrivati 65% vanjske prednje i stražnje površine svake paklice.

Kad je riječ o posebnim pravilima vezanim za elektroničke cigarete, kojima je, između ostalog, propisana dužnost proizvođača i uvoznika da obavijeste nacionalna tijela o svakom proizvodu koji žele staviti na tržište (uz šestomjesečnu obvezu mirovanja), kao i posebna upozorenja, udio nikotina od najviše 20 mg/ml, obveza prilaganja zasebnog letka, posebna zabrana oglašavanja i sponzorstva, kao i obveza godišnjeg izvješća, Sud navodi da te cigarete imaju drugačija objektivna obilježja od duhanskih proizvoda. Stoga zakonodavac EU nije povrijedio načelo jednakog postupanja podvrgavajući te cigarete drugačijem a uz to i blažem pravnom režimu od onog koji važi za duhanske proizvode.

Sud je također konstatirao da države članice zahvaljujući Direktivi imaju mogućnost da sprečavaju zaobilaženje pravila o sukladnosti jer je njome državama članicama dopušteno da zabrane prekograničnu prodaju na daljinu elektroničkih cigareta i uložaka za njih i nameću se određena zajednička pravila državama članicama koje ju ne zabranjuju. Sud naglašava da su postojeće i moguće opasnosti povezane s uporabom elektroničkih cigareta potaknule zakonodavca EU da djeluje u skladu sa zahtjevima koji proizlaze iz načela predostrožnosti. U tom se pogledu ne čini da je podvrgavanje elektroničkih cigareta režimu obavještavanja očito neprikladna ili da očito prekoračuje ono što je nužno za ostvarenje cilja kojem teži zakonodavac EU. Sud je odbacio argument da se obvezom proizvođača i uvoznika elektroničkih cigareta i uložaka da svake godine nadležnim organima država članica podnose određene podatke pomoću kojih ti organi mogu da prate razvoj tržišta krše načela razmjernosti i pravne sigurnosti. Također, određujući 20 mg/ml kao najveći dopušteni sadržaj nikotina u tekućini elektroničkih cigareta, zakonodavac nije postupio proizvoljno niti je očito prekoračio granice onoga što je prikladno i nužno za ostvarenje cilja Direktive. Sud je zatim konstatirao da nije nerazmjerno zahtijevati da jedinična pakiranja elektroničkih cigareta i uložaka sadrže zaseban letak kao ni to da se u biti zabrane komercijalne objave i sponzorstva u korist elektroničkih cigareta i uložaka.

Na osnovu naloga Suda od 24. veljače 2016. u predmetu **C-395/15P** (*Shoe Branding Europe BVBA v adidas AG*), Sud EU je utvrdio da se Adidas može suprotstaviti registraciji paralelnih linija na stranicama sportske obuće kao žiga Zajednice.^[24]

Belgijska kompanija Shoe Branding Europe je 2009. podnijela zahtjev za registraciju žiga obuće Uredu za harmonizaciju unutarnjeg tržišta (Žigovi i dizajn), (OHIM). Proizvođač sportske opreme Adidas se usprotivio registraciji tog žiga, ustvrdivši, između ostalog, da podsjeća na njihov karakterističan žig sačinjen od paralelnih linija.

Pošto OHIM nije uvažio pritužbu, Adidas je pokrenuo postupak pred Općim sudom zahtijevajući poništenje odluke OHIM-a. Opći sud je u presudi od 21. svibnja 2015. godine^[25] podržao tužbu Adidasa, zauzevši stav da je OHIM pogrešno zaključio da se žigovi vizualno razlikuju, jer je opći utisak koji žigovi ostavljaju u određenoj mjeri sličan s obzirom na zajedničke elemente oba žiga

[24] Shodno članku 181 Poslovnika Suda, Sud može u bilo kom trenutku da odluči da djelomice ili u cjelosti odbaci žalbu koja je u cjelosti ili djelomice očito nedopuštena ili očito neosnovana a na prijedlog sudije izvjestitelja i pošto sasluša mišljenje nezavisnog odvjetnika. Nalozi Suda se po pravilu objavljuju na mrežnoj stranici www.curia.europa.eu sedam dana pošto su dostavljeni strankama.

[25] Predmet T-145/14 *Adidas v OHIM*.

(paralelne ukošene linije, jednako razmaknute, iste širine, u kontrastu sa bojom podloge, na spoljašnjem dijelu komada obuće). Nezadovoljan odlukom Općeg suda, kompanija Shoe Branding Europe je izjavila žalbu Sudu EU.^[26]

Sud EU je u presudi od 17. veljače 2016. potvrdio presudu koju je izrekao Opći sud. Između ostalog je konstatirao da Opći sud nije sam sebi proturječio kada je utvrdio da OHIM nije propisno obrazložio svoj zaključak o sličnosti žigova o kojima je riječ, jer manje razlike koje postoje između njih (tj. različita dužina linija uvjetovana je izmijenjenim uglom) ne bi uticale na opći dojam koje ostavljaju zbog prisustva širokih ukošenih linija sa spoljne strane komada obuće.

Sud je zatim konstatirao da je Opći sud sproveo sveobuhvatnu procjenu, te da nije došlo do povrede materijalnog prava s obzirom na to da je u svojoj presudi zaključio da razlike između dvije i tri linije i u njihovoj dužini nisu dovoljne da bi uticale na sličnosti koje proističu iz konfiguracije znakova o kojima je riječ.

[26] Žalba na presudu ili nalog Općeg suda može se izjaviti samo u pogledu povrede materijalnog prava. Žalba u načelu nema suspenzivno dejstvo. Sud ukida odluku Općeg suda ako utvrdi da je žalba dopuštena i osnovana. Sud može sam izreći pravomoćnu presudu kad je predmet dovoljno raspravljen. U protivnom mora predmet vratiti na odlučivanje Općem sudu, koji je obvezan poštivati odluku Suda o žalbi.